

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Arsdekin Soc. Jesu Sac. Theol. Professoris.
Theologia Universa**

Archdekin, Richard

Dilingae, 1687

Cap. III. De Sanctissima Trinitate, Processione Personarum, & Personis
singulis in particulari.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38477

tionis, secus ejus *permissio*, cum hæc peccatum non causet. Hanc permissionem peccati Deus potest vel- le propter penitentiam securam, & alia peccatum essentialiter præsupponit. Hoc enim apertè docet *Ambros. August. aliique Patres.*

Ratione probatur, quia *permissio* peccati est bona, cum sit à Deo, & possit alicui, per accidens, esse occasio salutis, ac proinde possit Deus eo sine illam velle non volendo peccatum, sicut potuit prædefinire mortem Christi & Martyrum, non volendo peccatum iniquè occidentium.

Deus *efficaciter* volens penitentiam Petri, vult omnia ex parte sua ad illam requisita, inter quæ est *permissio* peccati, non verò ea omnia, quæ requiruntur ex parte Petri. Cum velle non possit ejus consensum in peccatum, qui tamen penitentia necessariò præsupponitur, hunc enim Deus non debet velle, sed solum per- mittere, ad obtinendam Petri penitentiam efficaciter intentam.

Dicitur, Deus vult peccatum non esse, ergo repugnat assertio.

Resp. Deum prædefinendo penitentiam non velle peccatum esse, sed solum illud non impedire, adeoque non vult repugnantia.

Datur ex parte Prædestinati *causa prædestinationis* quoad aliquos ejus effectus, v. g. quoad justificationem propter ejus penitentiam: non quoad omnes effectus: non enim quoad primam gratiam efficacem, cum ea non cadat sub meritum. Est de fide ex Scrip. CC. & Patribus.

Formalem electionem ad gloriam factam esse ante præ- visa merita, tenent ex Societate Suarez, Bellarminus, Toletus, cum Thomistis, variis Scotistis, & aliis, sed non omnes eodem modo. Negant Alesius, Albertus, Bonaventura, & ex Societ. Vasquez, Lessius, Becanus, Lugo, Palavicinus, Petavina.

Reprobatio *strictè*, est præscientia injustitiæ finalis quorundam, & volitio pœnæ æternæ illis infligendæ. Latè insuper dicit volitionem permittendi pec- catum, quæ dicitur reprobatio negativa, cum destina- tione ad pœnam positivam ex peccato procedentem.

De Prædestinatione absoluta ad gloriam & Reproba- tione, Quomodo facta non sit à Deo ante prævisa homi- num merita & demerita &c. Traditur hic supra in Tom. I. Part. II. Controversia III. pag. 117. Et de Prædestina- tione Calvinistica pag. 118.

CAPUT III.

De Sanctissima Trinitate, Processione Personarum, & Personis singulis in particulari.

§. I.

Trinitatis mysterium, Processiones &c.

DE hoc Trinitatis mysterio pronunciat consensus communis: Non posse illud cognosci aut deduci ex solis principiis naturalibus, sed ex principiis revelatis. Hinc de eo exponenda sunt recepta fidei dogmata, & in quibus sive in Cathedra, sive ad populum proponendis aberrare, pro maxima haberetur incertitia; uti & in ipsis Terminis, & modo loquendi, in quibus labi admodum pronum est, nisi quæ facili delectu hic deducemus singulari relectione noscantur & ubi dubi- tatur ad manum habeantur.

Errant circa Mysterium Trinitatis variè Hæresi- es docentes, 1. Unicam esse in Deo personam. 2. Primam solum esse Deum. 3. Spiritum sanctum non esse Deum. 4. Illam non procedere à Filio. 5. Tres Deos dicendos esse. Contra quos Conc. Lateran. definit essentialiam unam esse, & tres personas, & has inter se realiter esse distinctas.

Hoc Mysterium est *supra*, non tamen *contra* ratio- nem naturalem: cum verum verò non possit esse con- trarium.

Obijci præcipue potest illud Philosophicum prin- cipium: Quæcumque sunt eadem uni tertio, sunt etiam eadem inter se.

Resp. In eo mysterio tres quidem personæ realiter distinctæ, sunt eadem uni tertio, sed infinito, ac pluribus *communicabili*, & quidem solum inadæquate: quod proinde non repugnat. Pater enim identi- ficatur Deo, sed non omni ei quod est realiter Deus, cum non identificetur Filio, qui est Deus.

Hinc Deus est terminus capax *distributionis* non ex- primibilis his terminis, *omnis Deus*, sed his, *quidquid est Deus*, cujus distributionis defectu varii syllogismi in hæc materia sunt vitiosi. Quia nempe in antecede- nte non dicitur, quidquid est Deus, nam longè differunt illi duo termini, *omnis Deus*, & *quidquid est Deus*: quia omnes tres personæ sunt, quidquid est Deus, non tamen *omnis Deus*, cum hoc nature divi- næ pluralitatem importet.

Dicitur, Rectè concludit hic syllogismus: Filius non est Pater; Essentia divina est Pater; ergo essentia divi- na non est Filius; hoc autem consequens fidei re- pugnat.

Resp. majorem non esse veram, si uti debet resolu- tur hoc modo: Filius non est idem cum Patre, nec cum ullo prædicato quod est idem cum Patre: hoc au- tem secundum falsum est, cum Filius identificetur es- sentia, cui etiam Pater identificatur; & hoc sensuet- iam falsum est consequens.

Eodem modo resolvenda est hæc altera argumen- tatio: Hæc essentia divina non generatur; Filius est hæc Essentia divina, Ergo Filius non generatur. Nam et- si essentia ut talis non generetur, identificatur tamen Filio qui generatur.

Dantur in Deo Processiones *ad intra*. Est de fide ex C. Later. Scrip. & PP. Hoc exigit vera ratio Patris in prima persona, & Fili in secunda, & S. Spiritus in ter- tia persona; Processio enim est progressus unius per- sonæ ab alia, quæ non possunt per aliquid extrinsecum compleri, aut explicari.

Pater producit *verbum*, non ut intelligat, sed quia in- telligit, ut ipsi Verbo suam notitiam communicet.

Filius est ab alio *personaliter*, à se *essentialiter*, adeo- que Ens à se simpliciter. Quia nempe sibi identificat naturam essentialiter, præsupponentem esse à se, & im- productam.

Ens à se, latius patet quam *ens improductum* simpli- citer, cum personæ productæ sint etiam ens à se, non ta- men ens improductum.

Persona producta non causatur, nec pender à prin- cipio producente. Quia ab eo non accipit esse contin- gens, & defectibile, ac proinde eo non indiget, nam à se necessario existit procedendo, sicut principium producendo. Unde sicut productum non potest esse sine producente, ita nec producens sine pro- ducto.

Neces-

Necessariò datur una persona *improducta*, ut Pater; Alioqui enim daretur processus in infinitum, vel idem produceretur à se ipso.

Processiones divinae sunt per intellectum & voluntatem. Alioqui enim cur præcisè essent duæ? Adde quod ideo Scripturæ & PP. Filium appellant Verbum, & Spiritum Sanctum, Amorem, seu Charitatem: quia Verbum per intellectum, & Spiritus Sanctus per voluntatem procedit.

Notionale prædicatum est, quod convenit non præcisè ratione essentia, adeoque non est commune tribus personis, sed uni, aut duabus proprium.

Verbum est terminus productus à dicente, non sibi, sed alteri loquente, nempe ipsi Verbo, quod proinde est similius verbo nostro vocali, quam mentali, estque per se subsistens, & id quod, cui, & quo Pater loquitur.

Unde, ut patet, in multis differunt intellectio, & verbum in Deo, & in nobis; ac præcipue in eo, quod creatura producat verbum nostrum mentis, ut intellegat, Deus verò quia intelligit.

Productiones activæ sunt in persona producente, passivæ in producta, Ita Athan. aliique PP. docentes personam producentem constitui origine activâ, & productam passivâ.

Ratio est, quod sicut Filio essentielle est produci ab hoc Patre, ita Patri essentielle est producere hunc Filium.

Solæ proprietates relative sunt principium formale proximum seu immediatè productivum ad intra: Hæ enim solæ distinguuntur realiter à termino producto ad intra: Ergo hæ solæ possunt illum realiter producere: Cum enim immediatè producens, immediatè opponatur termino formali producto, debet ab eo realiter distingui.

Principium quod divinarum processionum est persona; *radicale natura, formale remotum* intellectus &c. *proximum* relatio ut transcendentalis.

Terminus totalis productus, est persona producta; *formalis productus* est personalitas, *formalis communicatus* est ipsa essentia divina.

Duæ sunt in Deo *Processiones*, Filii nempe, quæ est generatio; & Spiritus Sancti, quæ à PP. simpliciter dicitur Processio: Ideo autem sunt duæ & non plures, quia duæ sunt in Deo actiones immanentes, non plures. Hæc quamvis ex terminis non clara, certa sunt ex CC. & Symbolis Ecclesiæ.

Radicalis ratio cur processio Verbi sit generatio, non Spiritus Sancti, est, quod illa sit per intellectum, hæc per voluntatem.

Formalis autem ratio, juxta PP. assignatu difficillima, est illa ex S. Thoma, quod processio Verbi, ex sua ratione specifica operationis intellectus, sit per se formaliter *assimilativa* termini producti cum suo principio. Processio verò Spiritus Sancti, ex sua ratione specifica operationis voluntatis, non sit formaliter assimilativa, sed *impulsiva* in objectum. Unde cum per se ordinari in similitudinem naturalem sit essentielle constitutum generationis viventis à vivente, illa, non alia, est generatio.

Colligitur etiam idem ex Scrip. & PP. Filio tribuentibus rationem Imaginis, figuræ, similitudinis &c. tamquam aliquid ipsi proprium, ejusque constitutum in esse Filii, seu propriè geniti à Patre. S. Bonaventura aham adfert rationem, quod nempe processio Verbi

sit in similitudinem nature ut formaliter secunda, secus processio Spiritus Sancti.

Paternitas & Filiatio *identificantur* Spiracioni activæ realiter inadæquatè, quo non obstante opponuntur, adeoque *distinguuntur* realiter inter se.

Dices, Trinitas ista personarum in Deo, non videtur consistere cum prædicato simplicitatis divinæ, ergo &c.

Resp. neg. ant. Quia nihil entis superaddit ab ipsa Dei essentia condistinctum, quod solum repugnat simplicitati divinæ.

§. II.

Persona Divina in particulari.

Paternitas in divinis variè sumitur prout variè respicit filium. 1. Pro relatione *summe determinati* ad habendum filium in fieri. 2. Pro relatione *habentis* filium in fieri. 3. Pro relatione *habentis* filium in *facto esse*, præsuppositâ ejus generatione.

Pater etiam constituitur *innascibilitate*, sumptâ positivè & fundamentaliter.

Dantur in Deo *tres subsistentia relative*: patet ex PP. & CC. infra, agnoscentibus in Deo tres personas & tres subsistentias. Ex tribus enim personis rectè inferuntur tres personalitates, quæ cum natura constituunt tres subsistentias completas, & incommunicabiles. Ita Suarez, Vasquez, Ruiz, cum Concilio Nicæno, Constant. ac Florentino.

Non datur in Deo *subsistentia absoluta*, & communis. Hanc enim non agnoscunt CC. & PP. sed solum tres subsistentias relativas, quas licet plerumque PP. sumant concretè, constat tamen eos non admittere subsistentiam absolutam ex qua exurgeret subsistens absolutum, imò & persona absoluta. Ita rem hanc tractat Bonaventura, Vasquez, Valencia; aliter Scotus, Cajet. Granadus, &c.

Notio est ratio personam notificans ac distinguens. Sunt *quinque Notiones*, Innascibilitas, Paternitas, Spiratio activa, filiatio, & processio. Non constituitur specialis notio Spiritus Sancti, per hoc quod nullus ab eo procedat: quia hoc non importat in eo specialem excellentiam, prout in Patre importat innascibilitatem.

Pater est principium *sine principio*, & impropriè fons Deitatis: quia producit alias personas, eisque naturam communicat. Ita Symbolum Athanasii Nicænum &c.

Filius est à principio, sed non principiatus ex usu loquendi Latinorum, ne videatur dici minor Patre. Neque simpliciter dicendus est habere principium, ne intelligatur *durationis* ad mentem Arianorum.

Verbum solum usurparur notionaliter à Scrip. & PP. Dicitur propriè Verbum: Quia est terminus productus locutione, quâ solus Pater loquitur soli Filio, unde loquitur Verbum ipsi Verbo, & per Verbum, scilicet per Verbum inadæquatè sumptum pro ipsi generatione passiva tamquam per locutionem passivam, & pro essentia communicata, tamquam manifestativo formali.

Verbum procedit ex cognitione essentia & omnium personarum. Cum ex PP. illud sit adæquatum divinæ scientiæ expressivum, & procedat ex cognitione comprehensiva Patris, quæ haberi nequit sine aliarum personarum cognitione.

Procedit etiam ex cognitione *possibilium*. Hæc enim inclu-

isole
kin

theo-
logia

DIV

includitur in comprehensione Dei; ex qua procedit, ut ars omnium rerum quæ fieri possunt.

Non procedit ex cognitione creaturarum ut existentium. Cum enim productio Verbi sit necessaria, debet procedere ex cognitione necessaria, quæ est prior visione rerum ut existentium.

Certum est definita esse contra Arium & Sabellium in Nicæno l. & c. 4. sequentia.

I. Verbum sive Filium esse Patri *coeternum*: quod ex illo Joannis I. *In principio erat Verbum*, probat S. Augustinus aliique Patres contra Arium.

II. Verbum esse Patri *consubstantiale*, id est, ejusdem naturæ & substantiæ, ex illo Joan. 10. *Ego & Pater unum sumus*: quo loco nos liberari ab erroribus Arii & Sabellii, tamquam à Scylla & Charybdi, docet S. Augustinus *Tracl. 16. in Joannem*.

III. Esse Patri *coequalem* per omnia: contra Arium qui dicebat Filium Patri minorem, probatur ex Apostolo ad Philippenses cap. 2. Qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est, *esse se equalem Deo*: De quo loco S. August. in Psalmum 126: cap. 14. *Quare non est rapina? quia est natura.*

IV. Quod Verbum sit *verus & naturalis* Dei filius, & unus cum Patre Deus: ex illo Joan. 3. Sic Deus dilexit mundum, *ut Filium suum unigenitum daret*: Quod si non esset naturalis, sed adoptivus, cum Ario, unigenitus dici non possit, cum plurimi alii sint Filii per adoptionem.

Dices, cum Arianis: Quando Filius genitus est, vel erat, vel non erat: Si erat, quare genitus est? Si non erat, ergo aliquando non fuit: ergo non Patri coæternus.

Resp. cum S. Basilio, & S. Augustino: Non erat antequam gigneretur, Sed erat cum gigneretur: semper autem genitus, semper igitur fuit. Et S. August. Epist. 174. ad Pascendum: *Semper genuit Pater, & semper nascitur Filius*. Quamvis idem Augustinus annotet *lib. 83. quest. 9. 73.* aptius dici, semper genitum esse, quam semper gigni: quia genitus est in Dei æternitate, quæ in se est immutabilis & indivisibilis, quamvis coexistat omnibus partibus nostri temporis, quod est divisibile & successivum.

Ex Scripturis, & PP. Filio proprium est esse *Imaginem solius Patris*: Quia solus Filius à solo Patre procedit ut ejus Similitudo, formaliter quidem vi suæ processione, quod ex Augustino ad rationem Imaginis requiritur & sufficit.

Ratio est, quod Pater prius quam spiret communicet Filio potentiam spirativam: cum ei omnia communicet, exceptâ (inquit Nazian.) causalitate, id est, potentia generandi ipsam Filium in divinis.

In Symbolo Nicæno additum est *Filioque* ab Ecclesia Romana, ita exigente nova hæresi Græcorum, ante quam ista particula Patribus visâ non fuerat necessaria.

Similiter à PP. in Concilio Constantiensi, additum est, *qui ex Patre procedit*, occasione hæresis Macedonii, cujus sectatores dicebant Spiritum Sanctum esse Facturam solius Filii.

Spiritus Sanctus non distingueretur realiter à Filio si ab eo non procederet: Illi enim non opponeretur: in divinis autem sola oppositio realiter distinguit, ut passim docent, CC. & PP. Unde in ea hypothese Spiritus Sanctus non magis distingueretur à Filio, quam nunc spiratio activa à Patre & Filio, in-

ter quas defectu oppositionis, nulla est distinctio realis.

Pater & Filius, ex CC. Lugdunensi & Florentino, sunt *unum principium Spiritus Sancti*, sicut sunt unus Deus. Quia personis in his est unica virtus spirativa, sicut in tribus unica divinitas. Sunt tamen duo spirantes *adjectivè*: Quia adjectiva multiplicantur pro multiplicata suppositorum.

Spiritus Sanctus procedit, à Patre immediatè, & mediatè à Filio; non prius tamè à Patre, quàm à Filio. Quia actus spirandi præcisè ut est in Patre, non est completus: non enim infert processionem Spiritus Sancti, nisi prius intelligatur esse in Filio.

Donum propriissimè convenit *Spiritus Sancto*. Quia procedit ex Amore, qui est principium Doni gratuiti. Quamvis & de Patre & Filio Donum propriè dici possit, quatenus se dat nobis per gratiam, gloriam, &c. juxta illud *Isaie 9.* Filius datus est nobis.

Dices porro, contra æqualitatem Personarum divinarum. Relationes divinæ ab invicem distinguuntur specie, vel quasi specie, cum non possint ad plura individua singule multiplicari. Atqui ea quæ sunt specie distincta sunt inæqualia: Ergo & Personæ sunt inæquales.

Resp. breviter, neg. minorem: nam & idem est in ubicationibus ejusdem locati ad diversa spatia, & in similibus omnino æqualis perfectionis, quas tamen ubicationes, & similes, specie differre passim Philosophi & Theologi agnoscunt, præsertim qui statuunt modos illos distinctos.

CAPUT IV.

De Angelis, eorumque Natura, Specie, Scientiâ, Activitate, Locutione, Lapsu, Supplicio.

§. I.

Angeli natura, species, ordines.

Angelus est substantia creata, spiritualis, completa, & intellectualis, homine superior. De fide est dari Angelos: & probatur ex Scripturis, nominatim ex Psalmo 8. qui de hominibus loquens dicit, *ministi ei paulo minus ab Angelis.*

Dividitur autem ordo Angelorum in tres Hierarchias, & novem Choros.

Prima, sive suprema Hierarchia, id est, facit principatus, continet Seraphim, Cherubim, & Thronos.

Secunda, continet Dominationes, Virtutes & Potestates.

Tertia, sive infima, complectitur Principatus, Archangelos, & Angelos.

Hæc Hierarchiarum, & Ordinum distinctio, fundatur inchoativè in ipsorum Angelorum natura excellentiori: completè autem in diversis gratiæ ministeriis à Deo attributis.

Hos Ordines Angelorum cum cæteris Patribus agnoscit antiquissimus *Dionysius Areopagita* lib. de cælesti Hierarchia, ubi asserit se illos accepisse à præceptore suo D. Paulo, vel certè ab Herotheo, de quibus fatus hic *Suarez* lib. 1. cap. 13.

Angelos Custodes hominibus deputari, est de fide ex Scripturis *Psalmo 90. v. 11. Genes. cap. 48. Matthæi 18.* Angeli eorum semper *vident faciem Patris mei*. Singulis homi-